

16.9.2024

VN/17690/2024

Aluehallitus (pl. Ahvenanmaan maakunta)

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit: Hyvinvointialueen tehtävät

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä **alue- ja kuntavaalit**.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025. Ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 2. – 5.4.2025 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 26.3.2025.

Aluevaaleissa valitaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot ja kuntavaaleissa kuntien valtuustot. Sekä aluevaltuustojen että kuntien valtuustojen toimikausi alkaa 1.6.2025 ja kestää vuoden 2029 toukokuun loppuun.

Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, joten siellä toimitetaan vain kuntavaalit. Helsingin alueella olevissa yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja laitoksissa voivat kuitenkin muiden kuntien äänioikeutetut äänestää myös aluevaaleissa.

Oikeusministeriö pyytää aluehallitusta saattamaan tämän kirjeen aluevaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa [oikeusministeriön vaalisivuilla](#).

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

1 Sovellettava lainsäädäntö

Aluevaalien toimittamisessa noudatetaan hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021) ja vaalilakia (714/1998). Kuntavaalien toimittamisessa noudatetaan kuntalakia (410/2015) ja vaalilakia.

Vuonna 2024 toimitettujen presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien jälkeen vaalilakiin ei ole tehty muutoksia.

Ajantasainen vaalilaki löytyy [Finlex-palvelusta](#).

2 Hyvinvointialuejako

Aluevaaleissa vaalipiirinä on hyvinvointialue. Hyvinvointialuejaosta ja sen muuttamisesta säädetään hyvinvointialue- ja maakuntajakolaissa (614/2021). Hyvinvointialueita on tällä hetkellä 21. Jos hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan aluevaalit, valtioneuvoston päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ja vaalit on toimitettava muutoksen kohteena olevilla hyvinvointialueilla uusien hyvinvointialueiden mukaisesti. Toistaiseksi tällaisia hyvinvointialuejakomuutoksia, jotka siis tulisivat voimaan 1.1.2026, ei ole tiedossa.

3 Aluevaltuuston koko

Aluevaaleissa valittavien aluevaltuustojen koot määräytyvät hyvinvointialuelain 24 §:n mukaisesti. Pykälän 1 momentissa säädetään aluevaltuuston vähimmäiskoosta, joka perustuu väestötietojärjestelmässä 30.11.2024 päivän päättyessä olevaan hyvinvointialueen asukasluukuun. Pykälän 2 momentin mukaan aluevaltuusto voi kuitenkin päättää vähimmäiskokoaan suuremmasta valittavien valtuutettujen määrästä.

Hyvinvointialueen on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä eli siis viimeistään 31.12.2024 päätös valittavien aluevaltuutettujen 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua lukumäärää suuremmasta lukumäärästä.

Hyvinvointialueen on huolehdittava, että ilmoitus tehdään sanotussa määräajassa. Vapamuotoiset ilmoitukset tulee tehdä sähköpostitse osoitteeseen vaalit@gov.fi. Mikäli hyvinvointialue on jo ennen tämän kirjeen laatimista ehtinyt tehdä ilmoituksen kirjeellä tai

sähköpostilla oikeusministeriön virastosähköpostiin, ilmoitukset otetaan luonnollisesti sellaisenaan huomioon.

4 Vaaliviranomaisten työnjako

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä alue- ja kuntavaaleissa on pääpiirteittäin seuraava:

Aluevaalilautakunta:

- Aluevaalien ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen jakelu alueen kuntien keskusvaalilautakunnille,
- Aluevaalien tuloksen vahvistaminen.

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- Kuntavaalien ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen,
- Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- Molemmista vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- Molempien vaalien ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti,
- Molempien vaalien ennakoäänänten laskenta ja molempien vaalien vaalipäivän äänänten tarkastuslaskenta,
- Aluevaaleissa annettujen äänestyslippujen mukaan laskettujen äänimäärien ilmoittaminen aluevaalilautakunnalle,
- Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen.

Ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsijat, kotiaäänestyksen vaalitoimitsijat sekä vaalitoimikunnat:

- Molempien vaalien ennakoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- Molempien vaalien vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äänten alustava laskenta.

Vaalipiirilautakunnilla ei ole alue- ja kuntavaaleissa mitään tehtäviä.

5 Vaalien samanaikainen toimittaminen

Tämän kirjeen liitteessä 1 esitetään pääasiallisia linjauksia siitä, mitä hyvinvointialueiden ja kuntien tulee ottaa huomioon, kun toimitetaan kahdet vaalit samanaikaisesti. Tarkempia ohjeita annetaan myöhemmin oikeusministeriön vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa.

6 Aluevaalilautakunnan jäsenten kelpoisuudesta ja esteellisyydestä

Vuoden 2025 aluevaaleissa aluevaalilautakuntana toimii vuoden 2022 aluevaaleissa valitun aluevaltuuston asettama aluevaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava hyvinvointialuelain mukaan vaalikelpoisia hyvinvointialueen luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava hyvinvointialueella edellisissä aluevaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen, joka on ehdokkaana aluevaaleissa, ei voi osallistua aluevaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu lautakunnalle. Sen sijaan jäsentä, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei ole kielletty osallistumasta aluevaalilautakunnan työskentelyyn. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies aluevaaleissa ei saa olla aluevaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27–30 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että aluevaalilautakunnan jäsenenä oleva aluevaalien ehdokkaan läheinen, esimerkiksi puoliso, on esteellinen osallistumaan ehdokasasettelusta päättämiseen puolisoaan koskevan listan osalta ja aluevaalien tuloksen vahvistamiseen.

Muuta. Aluevaalilautakunnan jäsentä ja varajäsentä ei ole kielletty toimimasta jossain kunnan vaaliviranomaisen tehtävässä. Samanaikainen toimiminen aluevaalilautakunnassa ja kunnan keskusvaalilautakunnassa lienee kuitenkin

käytännössä hankalaa ainakin ehdokasasettelutehtävien osalta, koska niiden aikataulut ovat kummankin viranomaisen osalta samat. Toisaalta aluevaalilautakunnan jäsenet ja varajäsenet voivat toimia ennakoäänestyksen vaalitoimitsijoina sekä vaalitoimikuntien ja vaalilautakuntien jäseninä, koska aluevaalilautakunnilla ei ole lakisääteisiä kokouksia ehdokasasettelun ja vaalien jälkeisen keskiviikon välillä.

7 Vaalitietojärjestelmän käyttö

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa kaikki aluevaalilautakunnat käyttävät seuraavia vaalitietojärjestelmän osajärjestelmiä seuraavasti:

- 1) pohjatietojärjestelmä,
- 2) ehdokastietojärjestelmä (aluevaalit),
- 3) tuloslaskentajärjestelmä (aluevaalien tuloksen vahvistaminen).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet. Vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana jatkaa Tietoevry Oyj.

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistautumiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä henkilöllä tulee olla käytössään joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset¹ tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Kaikkien osajärjestelmien käyttäminen on pääosin samanlaista kuin aikaisemmissakin vaaleissa.

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan maanantaina 13.1.2025, jolloin pohjatietojärjestelmä avautuu vaaliviranomaisten käyttöön.

Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmisteluperiodien aikana.

8 Vaalimateriaali

¹ Pankit eivät enää myönnä tiliin sitomattomia verkkopankkitunnuksia (ns. prepaid-tunnuksia).

Oikeusministeriö laatii ja painattaa aluevaalilautakuntia varten erillisen vaaliohjevihkosien (vaaliohje nro 7) ja erilliset vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet nrot 1 ja 2e). VAT-ohjeet jaetaan aluevaalilautakunnille 2.12.2024 lukien ja vaaliohjeet 14.1.2025 lukien vuoden 2022 aluevaalien jakelulistojen perusteella.

Aluevaalilautakunta painattaa itse laatimansa hyvinvointialueen ehdokaslistojen yhdistelmän haluamassaan painotalossa. Vaalituki lähettää tammikuussa 2025 kuntien keskusvaalilautakunnille erillisen webropol-kyselyn, johon kunnat merkitsevät tarvitsemiensa yhdistelmien lukumäärän ja vaalituki välittää näin kerätyt tiedot kootusti aluevaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen ehdokasasettelutehtävien alkua. Aluevaalilautakunnan ei siten tarvitse erikseen tiedustella tarvittavia määriä suoraan kunnilta.

9 Vaalikoulutus

Oikeusministeriön vaalikoulutus vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleja varten tapahtuu verkkokoulutuksena.

Oikeusministeriö järjestää verkossa kaksikielisiä vaalikoulutusklinikoita, joissa aluevaalilautakunnat voivat esittää vaali- ja VAT-ohjeita koskevia kysymyksiä.

Vaalituki ilmoittaa koulutuslinikoiden verkkolinkit, klinikoiden tarkemmat ajankohdat sekä muut tarvittavat ohjeet erikseen.

Vaalitietojärjestelmän koulutuskanta, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on aluevaalilautakuntien käytettävissä vaalituen myöhemmin ilmoittamina ajankohtina.

10 Alue- ja kuntavaalien kustannuksista

Alue- ja kuntavaalien kustannusten jaosta säädetään vaalilain 188 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan hyvinvointialue huolehtii aluevaalilautakunnan kustannuksista ja 3 momentin mukaan kunta kunnan vaaliviranomaisten kustannuksista. Oikeusministeriö ei alue- ja kuntavaaleissa suorita kunnalle valtiollisista vaaleista tuttua kuntakorvausta. Sen sijaan aluevaaleissa hyvinvointialue korvaa kunnalle ne kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle pelkästään aluevaaleista.

Pelkästään aluevaaleista johtuvia lisäkustannuksia voi kunnalle aiheutua esimerkiksi seuraavista tehtävistä:

- Ennakkoäänien laskenta, alustava äänenlaskenta ja tarkastuslaskenta, jos esimerkiksi laskentahenkilöstöä palkataan erikseen aluevaalien ja erikseen kuntavaalien äänestyslippujen laskentaan;
- Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastus, jos esimerkiksi muodostetaan omat valmistavan tarkastustyön ryhmät erikseen aluevaalien lähetekuorten ja erikseen kuntavaalien lähetekuorten tarkastukseen.

Kustannusten syntymistä ”pelkästään aluevaaleista” tulisi lähestyä lähtökohtaisesti siten, että kyseessä on kustannus, jota ei syntyisi, jos kunnassa toimitettaisiin pelkästään kuntavaalit.

Korvaaminen toteutetaan käytännössä siten, että alue- ja kuntavaalien jälkeen kunta toimittaa hyvinvointialueelle vapaamuotoisen laskun pelkästään aluevaaleista aiheutuneista kustannuksista. Valtiovarainministeriö, oikeusministeriö ja Suomen Kuntaliitto ovat 16.8.2024 sopineet suosituksesta, jonka mukaan hyvinvointialueen maksama korvaus olisi 1,4 euroa kutakin kunnan lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin merkittyä äänioikeutettua kohden. Lisäksi Helsingin kaupungilla olisi mahdollisuus laskuttaa kutakin hyvinvointialuetta summalla, joka on 0,10 euroa kutakin Helsingissä ennakkoon äänestänyttä hyvinvointialueen äänioikeutettua kohden.

11 Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä aluevaalilautakunnille

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään aluevaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Aluevaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset tulee merkitä pohjatietojärjestelmään. Vuoden 2022 vaalien aikaiset aluevaalilautakuntien yhteystiedot on koottu vaalit.fi -sivuille.

12 Lisätietoja

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä:

- www.vaalit.fi, vaalit@gov.fi,
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 0295 150 128, etunimi.j.sukunimi@gov.fi,
- erityisasiantuntija Laura Nurminen, puh. 0295 150 008,
- erityisasiantuntija Elina Rissanen, puh. 0295 150 248,

- erityisasiantuntija Oula-Antti Labba, puh. 0295 150 056,
- asiantuntija Tuomas Rekola, puh. 0295 150 195,
- suunnittelija Evgenia Klubnitskina, puh. 0295 150 141,
- VAT-asioissa Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) **vaalituki**, puh. 02956 65609, vaalituki@om.fi.

Oikeusministeriön sähköpostit: etunimi.sukunimi@gov.fi.

Lisätietoja äänestysaluejakoon ja äänestyspaikkatietoihin liittyvistä kysymyksistä antaa Digi- ja väestötietovirasto, puh. 02955 535530, sähköposti: vaalit@dvv.fi.

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

LIITTEET 1) Eräitä näkökohtia vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleista
2) Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien aikataulua kootusti

TIEDOKSI: Ulkoministeriö
Digi- ja väestötietovirasto
Suomen Kuntaliitto

LIITE 1: ERÄITÄ NÄKÖKOHTIA VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTA- VAALEISTA

Vaalilain (714/1998) 143 a §:n ja 144 §:n mukaisesti toimitetaan sunnuntaina 13.4.2025 samanaikaisesti aluevaalit ja kuntavaalit eli alue- ja kuntavaalit. Tässä liitteessä esitetään eräitä alustavia näkökohtia siitä, mitä kaksien vaalien samanaikainen toimittaminen käytännössä tarkoittaa lähinnä vaaliviranomaisten näkökulmasta. Tässä esitetään lähinnä vain päälinjoja – oikeusministeriö tulee antamaan yksityiskohtaiset ohjeet myöhemmin vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa.

1. Vaalien aikataulut

Molemmilla vaaleilla on samat aikataulut: Vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025 ja ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa ajanjaksolla 2.– 8.4. ja ulkomailla ajanjaksolla 2.–5.4. Ehdokashakemukset tulee toimittaa vaaliviranomaiselle (aluevaalien hakemukset aluevaalilautakunnalle ja kuntavaalien hakemukset kunnan keskusvaalilautakunnalle) viimeistään tiistaina 4.3. ja ehdokasasettelu vahvistetaan torstaina 13.3. Äänioikeusrekisterin poimintapäivä on perjantai 21.2.

2. Äänestysalueet ja äänestyspaikat

Molemmissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa, josta päättää kunnan valtuusto (8 §).

Molemmilla vaaleilla on samat yleiset ennakkoäänestyspaikat ja laitosäänestyspaikat sekä vaalipäivän äänestyspaikat (9 §). Äänestyspaikkoja ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten. Kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat asettaa kunnanhallitus. Ulkomaan yleiset ennakkoäänestyspaikat asetetaan valtioneuvoston asetuksella.

3. Vaaliviranomaiset

Aluevaalilautakunta, jonka aluevaltuusto asetti vuoden 2022 aluevaalien jälkeen, huolehtii aluevaalien ehdokasasettelutehtävistä (30 - 45 § ja 143 b – 143 k §), mukaan

lukien aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen toimittaminen hyvinvoin-tialueen kunnille, sekä aluevaalien tuloksen vahvistamisesta (143 I §).

Kunnan keskusvaalilautakunta, jonka kunnan valtuusto asetti vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen, huolehtii muun muassa

- kuntavaalien ehdokasasettelutehtävistä (30 – 45 § ja 145 – 156 §),
- molempia vaaleja koskien kaikista äänestysjärjestelyistä kunnassa (tiedottaminen, vaalitoimitsijoiden rekrytointi ja kouluttaminen, vaalimateriaalin käsittely, vaalitietojärjestelmän käyttöönotto sekä vaalipäivän äänestyksen, ennakkoäänestyksen ja laitosäänestyksen muu valmistelu),
- vaaliluetteloihin liittyvistä tehtävistä,
- molempien vaalien ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisesta,
- molempien vaalien ennakkoäännten laskennasta ja vaalipäivän äänten tarkastuslaskennasta sekä
- kuntavaalien tuloksen vahvistamisesta.

Vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat asettaa kunnanhallitus, erityisesti huomioiden vaalilain 15 §:n 2 momentin, jonka mukaan kuntavaaleissa vaalilautakunnan/vaalitoimikunnan jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Kuntavaaleihin asetetut vaalilautakunnat/vaalitoimikunnat toimivat samalla myös aluevaalien vaalilautakuntina/vaalitoimikuntina. Vaalilautakuntia/vaalitoimikuntia ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta ja ulkomaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan asianomaisen edustuston päällikkö tai hänen nimeämänsä. Kaikki vaalitoimitsijat toimivat vaalitoimitsijoina molemmissa vaaleissa. Vaalitoimitsijoita ei siis aseteta erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

4. Äänioikeus, äänioikeusrekisteri ja äänioikeusilmoitus

Äänioikeudesta aluevaaleissa säädetään hyvinvointialuelain 28 §:ssä ja äänioikeudesta kuntavaaleissa kuntalain 20 §:ssä. Molemmissa vaaleissa äänioikeutetut ovat samat:

aluevaaleissa äänioikeutetulla on aina äänioikeus myös kuntavaaleissa ja päinvastoin. Helsingin kaupunki muodostaa tästä poikkeuksen: Helsingin kuntavaaleissa äänioikeutetulla ei ole äänioikeutta aluevaaleissa, koska aluevaaleja ei toimiteta Helsingissä.

Alue- ja kuntavaaleihin perustetaan teknisessä mielessä kaksi äänioikeusrekisteriä, mutta käytännössä, esimerkiksi ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoille äänioikeustietojärjestelmä näyttäytyy yhtenä rekisterinä, jossa kullakin äänioikeutetulla on kaksi äänioikeutta, yksi aluevaaleissa ja toinen kuntavaaleissa (pl. helsinkiläiset, joilla on vain kuntavaalien äänioikeus).

Kullekin äänioikeusrekisteriin otetulle lähetetään äänioikeusilmoitus (ilmoituskortti) yhtenä kirjeenä tai, jos ilmoitus toimitetaan Suomi.fi –viesteihin, yhtenä viestinä, jossa mainitaan äänioikeus sekä alue- että kuntavaaleissa. Helsinkiläisille äänioikeutetuille lähetettävän äänioikeusilmoituksen kirjekuoressa lukee ”Äänioikeusilmoitus vuoden 2025 kuntavaaleissa”, muille lähetettävässä kirjekuoressa ”Äänioikeusilmoitus vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa”.

5. Vaaliasiakirjat

Aluevaalien äänestyslippu on värillinen (violetti) ja kuntavaalien äänestyslippu (perinteinen) valkoinen.

Vaalikuoret, lähetekuoret ja lähetekirjeet ovat samat molemmissa vaaleissa. Tilanteessa, jossa äänestäjä äänestää ennakkoon molemmissa vaaleissa samalla kertaa, syntyy kaksi eri lähetekuorta (tarkemmin jäljempänä). Vaalikuoresta olevasta ikkunasta todetaan se, kumman vaalin äänestyslippu kuoressa on.

Vaalipöytäkirja (tai sähköinen vaalipöytäkirja) on erikseen aluevaaleille ja erikseen kuntavaaleille. Vaali- ja VAT-ohjeissa on kuitenkin tarkoitus antaa tarkempia ohjeita niiden täyttämistä esimerkiksi siten, että pöytäkirjan sivut 1, 2 ja 4 täytettäisiin vain yhteen kertaan. Pöytäkirjan liitteenä oleva laskentalomake on kuitenkin joka tapauksessa erillinen aluevaaleille ja erillinen kuntavaaleille.

Kunnan keskusvaalilautakunnan ja ulkoministeriön tulee, tehdessään vaalimateriaalilauksia oikeusministeriön myöhemmin antamien ohjeiden mukaan, huomioida vaaliasiakirjojen kaksinkertainen tarve verrattuna aikaisempiin vaaleihin.

Aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä on väriltään violetti ja kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä (perinteinen) valkoinen. Myös ennakkoäänestyspaikoille

jaettavia ns. ehdokaskirjoja, joihin on otettu kaikkien hyvinvointialueiden ja kaikkien kuntien ehdokkaat, on kaksi: aluevaalien ehdokaskirja (violetti kansi) ja kuntavaalien ehdokaskirja (valkoinen kansi).

Tuloslaskentalomakkeet laaditaan erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten.

Vaaliluettelot ovat yhteiset molemmille vaaleille ja kunkin äänioikeutetun kohdalle on merkitty molemmat äänioikeudet, yksi sarake aluevaalien äänioikeuden käytön merkintää varten ja toinen sarake kuntavaalien äänioikeuden käytön merkintää varten.

Oikeusministeriön vaaliohjeet ja VAT-ohjeet ovat lähtökohtaisesti yhteiset molemmille vaaleille, kuitenkin niin, että aluevaalilautakunnan kaikki VAT-tehtävät kootaan yhteen VAT-ohjeeseen.

6. Vaalitietojärjestelmä

Äänioikeustietojärjestelmä on molemmille vaaleille yhteinen ja kunkin äänioikeutetun kohdalle on merkitty kaksi äänioikeutta, yksi aluevaaleja varten ja toinen kuntavaaleja varten.

Ehdokastietojärjestelmä on erikseen aluevaaleja varten ja erikseen kuntavaaleja varten. Aluevaalilautakunta voi käyttää vain aluevaalien ehdokastietojärjestelmää ja kunnan keskusvaalilautakunta vain kuntavaalien ehdokastietojärjestelmää. Yksi henkilö voi olla ehdolla molemmissa vaaleissa ja tietojärjestelmät mahdollistavat tämän.

Tuloslaskentajärjestelmä on erikseen aluevaaleja ja erikseen kuntavaaleja varten. Aluevaalien tuloslaskentajärjestelmää käyttävät sekä kunnan vaaliviranomaiset (äänien laskenta) että aluevaalilautakunta (tuloksen vahvistaminen kuntien laskemien äänimäärien perusteella). Kuntavaalien tuloslaskentajärjestelmää käyttävät vain kunnan vaaliviranomaiset.

7. Ehdokastiedot

Ennakoäänestyspaikan ja vaalipäivän äänestyspaikan jokaiseen äänestyskoppiin sijoitetaan lähtökohtaisesti molempien vaalien ehdokaslistojen yhdistelmät. Aluevaalien violetti yhdistelmä sijoitetaan lähtökohtaisesti äänestyskopin keskeltä vasemmalle sivustalle ja kuntavaalien valkoinen yhdistelmä keskeltä oikealle sivustalle. Aluevaalien yhdistelmän vasen reuna ja kuntavaalien yhdistelmän oikea reuna sijoittunevat monissa tapauksissa äänestyskopin sivuseinän yli. Jos kuntavaalien yhdistelmä on

huomattavasti pienempi kuin aluevaalien yhdistelmä, yhdistelmät voidaan asettaa koppiin luonnollisesti myös muutoin kuin keskeltä alkaen, mutta kuitenkin siten, että aluevaalien yhdistelmä on aina vasemmalla ja kuntavaalien oikealla. Helsingin äänestyskoppeihin sijoitetaan vain kuntavaalien yhdistelmä

Äänestyskopit valmistuttaa kunta, eikä niiden mallista ole muuta sääntelyä tai ohjeistusta kuin että niiden tulee turvata vaalisalaisuuden säilyminen. Kunnalla on näin ollen harkintansa mukaan mahdollisuus valmistuttaa nykyistä tilavampia äänestyskoppeja, jos näyttää siltä, että nykyisten koppien tila kahdelle yhdistelmälle ei ole riittävä. Lisäksi on huomattava, että vaalilaissa ei ole sääntelyä siitä, että ehdokaslistojen yhdistelmän tulisi olla ennakoäänestyspaikassa nimenomaan äänestyskopissa. Vaalilain 57 §:n 3 momentissa todetaan vain, että äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua yhdistelmään tai ehdokasrekisteriin tai sen tulosteeseen (ehdokaskirjaan). Perinne on kuitenkin ollut, että ennakoäänestyspaikan äänestyskoppiin sijoitetaan yhdistelmä, joka esimerkiksi aluevaaleissa on sen hyvinvointialueen yhdistelmä, jonka alueella ennakoäänestyspaikka on. Sen sijaan vaalilain 70 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan ehdokaslistojen yhdistelmä on sijoitettava vaalipäivän äänestyksessä äänestyskoppiin.

Toisaalta, mikäli kunta niin hyväksi katsoo, ei liene estettä sellaisellekaan menettelylle, jossa äänestyspaikassa käytetään kahta (vierekkäin olevaa) äänestyskoppia siten, että yhdessä on pelkästään aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä ja toisessa pelkästään kuntavaalien yhdistelmä. Mikäli näin toimitaan, on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota äänestäjien neuvontaan.

Ehdokaslistojen yhdistelmät laaditaan siten, että kuntavaalien valkoisessa yhdistelmässä ehdokasnumerot aloitetaan numerosta 2. Aluevaalien violetin yhdistelmän osalta tarkoitus on, että numerointi aloitettaisiin jostain selvästi suuremmasta numerosta, esimerkiksi numerosta 2002. Siten kuntavaaliehdokkaiden numerot olisivat (muualla kuin Helsingissä) yksi-, kaksi- tai kolminumeroisia ja aluevaaliehdokkaiden numerot nelinumeroisia. Tätä tarkennetaan myöhemmin vaaliohjeissa.

Perinteiseen tapaan ennakoäänestyspaikkoihin jaetaan ja niissä nähtävillä pidetään molempien vaalien ns. ehdokaskirjat, joissa on lueteltu hyvinvointialueittain ja kunnittain koko maan ehdokkaat.

8. Äänestäminen

Äänestäjä voi käyttää molemmat äänioikeutensa samalla äänestyskerralla tai erikseen eri kerroilla, esimerkiksi niin, että hän äänestää ennakkoon kuntavaaleissa ja vaalipäivänä aluevaaleissa.

Jos äänestäjä äänestää samalla kertaa molemmissa vaaleissa, ennakkoäänestyksessä toimitaan lähtökohtaisesti seuraavasti:

- Vaalitoimitsija tarkistaa äänestäjän henkilöllisyyden ja tarjoaa hänelle kahta äänestyslippua (violettia ja valkoista). Helsingissä tarjotaan lähtökohtaisesti vain valkoista lippua, mutta vaalitoimitsijan on varauduttava antamaan äänestäjän pyynnöstä myös violetti lippu.
- Äänestäjä ottaa molemmat äänestysliput, menee äänestyskoppiin, täyttää liput ja siirtyy ennakkoäänestyksen rekisteröintiin.
- Vaalitoimitsija leimaa molemmat äänestysliput ja antaa äänestäjälle kaksi vaalikuorta ja kehottaa äänestäjää sulkemaan kumpaisenkin lipun eri vaalikuoriin.
- Vaalitoimitsija merkitsee äänioikeustietojärjestelmään molemmat äänioikeudet käytetyiksi ja tulostaa kaksi lähetekirjettä, yhden aluevaaleja ja toisen kuntavaaleja varten ja pyytää äänestäjää allekirjoittamaan molemmat.
- Vaalitoimitsija, allekirjoitettuaan itse molemmat lähetekirjeet, sulkee aluevaalien lähetekirjeen ja vaalikuoren, jossa on violetti äänestyslippu, yhteen lähetekuoreen ja kuntavaalien lähetekirjeen ja vaalikuoren, jossa on valkoinen äänestyslippu, toiseen lähetekuoreen. Ennakkoäänestyksestä muodostuu siis kaksi eri lähetekuorta.

Vaikka Helsingissä ei toimitetakaan aluevaaleja, voivat muiden kuntien äänioikeutetut kuitenkin äänestää aluevaaleissa Helsingissä olevissa yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja laitoksissa.

Vastaavasti vaalipäivän äänestyksessä toimitaan seuraavasti:

- Vaalivirkailija tarkistaa äänestäjän henkilöllisyyden, etsii nimen vaaliluettelosta, varmistaa, että äänestäjällä on käyttämättä molemmat äänioikeudet, tekee äänioikeuden käytön merkinnät molempiin sarakkeisiin ja tarjoaa hänelle kahta äänestyslippua (violettia ja valkoista).

- Äänestäjä ottaa molemmat, menee äänestyskoppiin, täyttää äänestysliput ja palaa vaaliurnalle.
- Vaalivirkailija leimaa molemmat äänestysliput.
- Vaalilautakunta voi käyttää valintansa mukaan joko yhtä tai kahta vaaliurnaa. Joko molemmat liput pudotetaan samaan urnaan tai kummallekin lipulle on oma uurnansa. Laskennassa äänestysliput erottuvat joka tapauksessa värin perusteella.

Siltä varalta, että kunta haluaa käyttää kahta vaaliurnaa, oikeusministeriö valmistuttaa pahvisia, kokoontaitettavia ja violetin värisiä vaaliurnia kuntien käyttöön. Näitä urnia tilataan muun vaalimateriaalitilausten yhteydessä ja niitä on tarkoitus käyttää vain alue- ja kuntavaaleissa nykyisen vanerisen vaaliurnan rinnalla.

Laitos-, laiva- ja kotiäänestykset toimitetaan vastaavasti eli niin, että jos äänestäjä äänestää niissä molemmissa vaaleissa, toimituksen tuloksena syntyy kaksi eri lähetekuorta.

Kirjeäänestysasiakirjat tilaavalle lähetetään aina molempien vaalien asiakirjat ohjeistuksella, että hänenkin tulee, jos äänestää molemmissa, muodostaa kaksi eri lähetekuorta.

9. Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastus

Keskusvaalilautakunnalle saapuneen lähetekuoren yläikkunasta näkyvään kuittausmerkintään on liitetty koodi AV-2025 tai KV-2025, jonka avulla keskusvaalilautakunta pystyy halutessaan lajittelemaan lähetekuoret vaalien mukaan jo niitä avaamatta.

Muutoin tarkastus toimitetaan pääpiirteissään kuten muissakin vaaleissa. Eri väriset liput sisältävät hyväksyttävät vaalikuoret pidetään omina kokonaisuuksinaan sekä ennen laskentaa että laskennassa.

10. Ääntenlaskenta

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii molempien vaalien äänestyslippujen laskennasta. Ennakoäänten laskenta voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan klo 10. Vaalikuorten tekninen aukaiseminen voidaan suorittaa ennen laskentakokouksen alkua, mutta ei kuitenkaan aikaisemmin kuin saman aamun aikana.

Tavoitteena on, että molempien vaalien äänestysliput saataisiin lasketuksi siten, että ennakkoäänestyksen tulos on tallennettu tuloslaskentajärjestelmään klo 20 mennessä. Tämä edellyttää luonnollisesti sitä, että ennakkoäänien laskentaan varataan riittävät henkilöresurssit ja tilat. Mikäli äänestyslippujen samanaikainen laskenta ei ole mahdollinen, esimerkiksi, jos laskentahenkilöstöä ei ole riittävästi saatavilla tai sopivaa laskentatilaa ei löydy, keskusvaalilautakunta laskee ja tallentaa ensin aluevaalien liput ja sen jälkeen kuntavaalien liput. Tämä järjestys siksi, että on tärkeää, ettei aluevaalien tulos jää vajaaksi jonkun tai joidenkin kuntien osalta. On huomattava, että klo 20 on vain tavoiteaikataulu ja ennakkoäänien laskentaa voi tarvittaessa hyvin jatkaa myös klo 20:n jälkeen.

Vaalilautakunnat suorittavat alustavan äänenlaskennan vaalipäivän iltana vastaavasti. Ensisijaisesti tavoitteena on äänestyslippujen samanaikainen laskenta ja tallennus, mutta vaalilautakunta voi myös päättää laskea ja tallentaa ensin aluevaalien liput ja sen jälkeen kuntavaalien liput. Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärät molempien vaalien osalta tulisi yhdellä kertaa ilmoittaa kunnan ilmoituskeskukselle (keskusvaalilautakunnalle) tai tallentaa suoraan laskentajärjestelmään.

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalipäivän äänien tarkastuslaskennasta vastaavasti maanantaina, viimeistään klo 12 alkaen. Tarkastuslaskennassa ei ole väliä sillä, laskeetaanko molempien vaalien äänestysliput samanaikaisesti vai ei ja jos ei, kummassa järjestyksessä ne lasketaan.

Tarkastuslaskennan jälkeen keskiviikkona keskusvaalilautakunta vahvistaa laskentajärjestelmässä sekä aluevaalien äänimäärät että kuntavaalien äänimäärät. Aluevaalien äänimäärien pohjalta aluevaalilautakunta vahvistaa aluevaalien tuloksen. Kuntavaalien tuloksen vahvistaa keskusvaalilautakunta.

LIITE 2: Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien aikataulua kootusti

Marraskuu 2024	
30.11.	Aluevaltuuston vähimmäiskoko määräytyy väestötietojärjestelmässä olevan hyvinvointialueen asukasluvun mukaisesti.
Joulukuu 2024	
2.12. lukien	VAT-ohjeet 1 ja 2e lähetetään aluevaalilautakunnille
31.12. mennessä	Hyvinvointialueen mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle valittavien aluevaltuutettujen määrästä
Tammikuu 2025	
13.1.	Kirjeäänestysasiakirjojen tilausjärjestelmä avataan
13.1.	Pohjatietojärjestelmä avataan aluevaalilautakuntien käyttöön
14.1. lukien	Vaaliohjeet lähetetään aluevaalilautakunnille
Helmikuu 2025	
21.2. klo 24	Äänioikeusrekisterin tietojen poiminta VTJ:stä
24.2. viimeistään	Aluevaalilautakunnan kokous (ehdokashakemusten jättämisestä ja valittavien aluevaltuutettujen lukumäärästä kuuluttaminen)
24.2. viimeistään	Oikeusministeriön ilmoitus aluevaalilautakunnalle puolerekisteriin merkityistä puolueista ja niiden nimenkirjoittajista
Maaliskuu 2025	
4.3. ennen klo 16	Aluevaalien ehdokashakemukset viimeistään jätettävä aluevaalilautakunnalle
10.3.	Aluevaalilautakunnan kokous (ehdokashakemusten tarkastus)
13.3. viimeistään klo 16	Aluevaalilautakunnan kokous (ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja sen jakelun aloittaminen)
20.3. viimeistään	DVV:n lähetettävä äänioikeusilmoitukset äänioikeutetuille
Huhtikuu 2025	
1.4. klo 12	Äänioikeusrekisteri lainvoimainen
1.4. ennen klo 16	Kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
2.4.	Ennakköäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
5.4.	Ennakköäänestys lopetetaan ulkomailla

8.4.	Ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
11.4. klo 19	Kunnan keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus)
13.4. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
13.4. aikaisintaan klo 10 lukien	Kunnan keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien ja kuntavaalien ennakkoäännten laskenta)
13.4. klo 20	Vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivän äänten alustavan laskennan
14.4. viimeistään klo 12 lukien	Kunnan keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien ja kuntavaalien vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta)
16.4. viimeistään klo 18 lukien	Kunnan keskusvaalilautakunnan kokous (aluevaalien äänimäärien ilmoittaminen aluevaalilautakunnalle)
16.4. viimeistään klo 18 lukien	Aluevaalilautakunnan kokous (aluevaalien tuloksen vahvistaminen)
Kesäkuu 2025	
1.6.	Aluevaltuustojen toimikausi alkaa

VN/17690/2024-OM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Nurminen Laura 91211020Y

2024-09-16

Jääskeläinen Arto 91175675T

2024-09-16